

25 YILLIK
VAKIF
YÖNETİCİSİNDEN
ÖZELEŞTİRİ:

Az mı gittik uz mu gittik?

YASEMİN SALIH

Vehbi Koç Vakfı Genel Müdürü Erdal Yıldırım, 25 yıldır “üçüncü sektör” de denilen sivil toplum kuruluşlarında yöneticilik yapan bir isim. Geçtiğimiz hafta içinde olduğu sektöre direkt çuvaldızı batıran bir kitap çıkardı. **Yapı Kredi Yayınları’ndan** çıkan **kitap**, Türk vakıfçılık tarihi açısından bir özeleştiri de sayılabilir. “Az mı Gittik, Uz mu Gittik” diyerek yeni vakıfların 50 yılını sorguluyor Yıldırım. Hayırseverliğin kitabının yazıldığı söylenen bu topraklarda “kurumsal iyilik” kavramının ne kadar doğru anlaşıldığını, yurtdışından kıyaslamalarla anlatmaya çalışıyor.

Özel arşive girildi

Kitapta özel röportajlar ve araştırmalara yer verdiğini anlatan Yıldırım, asıl kaynağının ise Koç Holding binasında yer alan Vehbi Koç özel arşivi olduğunu söylüyor. Diyor ki, “Vehbi Koç, 1967’ye kadar ‘tesis’ olarak adlandırılan hayır amaçlı kuruluşların ‘vakıf’ statüsü kazanması için büyük emek vermiş. 1967’de Yeni Vakıflar Yasası çıktıktan sonra da Vehbi Koç Vakfı’nı kurmuş. Tam 18 yıl işin peşini bırakmamış. O’nu birçok işadamı takip etmiş.”

Vehbi Koç Vakfı İdare Heyeti Başkanı Semahat Arsel’e ithaf edilen kitabın önsözünü ise Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi M. Koç kaleme almış. Babası Vehbi Koç’un hayırseverliği, “Halktan aldığı bir kısmını yine halka vermek” şeklinde tarif ettiğini hatırlatan Koç, sözlerini şöyle sürdürüyor: “Vehbi Koç, her işte olduğu gibi hayırseverlikte de bir disiplin, sistem, hedef olması gerektiğine inanırdı. Onun içindir

Yeni Vakıflar Kanunu’nun 50 yılını sorguladığı kitabı raflarda yerini alan Vehbi Koç Vakfı Genel Müdürü Erdal Yıldırım, Türkiye’de ortalama bir vakfın amaçlarının ‘flu bir manzume’ olduğunu belirterek, “Çoğu vakfın resmi senedinde yazılı amaçların tamamını gerçekleştirmesi imkansız” diyor.

ki Vakıflar Kanunu’nu çıkarmak için hiç bıkmadan uğraştı. Türk vakıfları onun açtığı yoldan giderek bugünlere geldiler.”

Çok az vakıf gerçek

Erdal Yıldırım, vakıfların yeni yasadaki bu yana, yani 50 yılda ne kadar yol aldığını anlatırken cesur eleştirilerde de bulunuyor. Vakıflar Genel Müdürlüğü verilerine göre bugün sayıları 5 bini bulan vakıfların ne kadarının gerçek olduğunu sorgulayan Vehbi Koç Vakfı Genel Müdürü’ne göre “Yaşamak için sürekli kaynak yaratması, bağış toplaması gereken bir kurum ne batılı ne de doğulu anlamda vakıf olarak tanımlanabilir”. Diyor ki Yıldırım, “Tabii ki her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de iyi ve kötü örnekler var. Ancak ortalama bir Türk vakfına baktığımızda göreceğimiz şey çok geniş tanımlanmış, flu bir amaç manzumesidir. Çoğu vakfın resmi senedinde yazılı amaçların tamamını gerçekleştirmesi imkansız. Ortalama bir

Avrupa ya da Amerika vakfında ise faaliyet alanı, coğrafi ve/veya demografik hedef kitle açısından net tanımlanmıştır. Bizde bu tablo bulanık.”

Daha cesur olabiliriz

Yıldırım kitabında yöneticisi olduğu Vehbi Koç Vakfı’nı da eleştirerek sözlerini şöyle sürdürüyor: “İki tür vakıf anlayışı var: Geleneksel ve sivri olanlar. Biz de daha cesur olabiliriz. Dünyadaki büyük vakıflar toplum, gelenekler ve politikadan bağımsız faaliyetler yürütüyor. Örneğin Ford Vakfı son derece sivri projeleri destekliyor. Biz ise eğitim gibi daha güvenli alanlarda olduk hep. Cesur vakıfların nasıl ayakta kaldıklarına bakmak lazım. Vakıfların 2067’de daha aktif ve cesur olmaları için neler yapmak gerek, bunlara çalışmalı.”

Hayırsever değiliz

Erdal Yıldırım’ın dikkat çektiği bir başka konu da Türkiye’de hayırseverlikle ilgili araştırmaların azlığı. Son 12 yılda sadece iki

araştırma yapılmış. Bunlardan en çarpıcı olanı İngiliz Charities Aid Foundation’a ait. 135 ülkede yapılan hayırseverlik anketine Türkiye de dahil edilmiş. Ankette üç soru yöneltiliyor insanlara: “Geçtiğimiz ay bir hayır kurumuna bağış yaptınız mı, gönüllü bir çalışmaya katıldınız mı, tanımadığımız birine yardım ettiniz mi?” Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’nin notu 100 üzerinden 18. Bu bizi 128’inci sıraya yerleştiriyor. Erdal Yıldırım da 25 yıllık deneyimlerine dayanarak “Türkiye’de kişi başına düşen yıllık bağış 200 TL. Rakamlar bizi şaşırtıyor belki ama ben hayırsever olmadığımızı düşünüyorum, hatta eminim” diyor.

Sözlerine Harvard ve Yale üniversitelerini örnek vererek devam ediyor: “Harvard’ın ana varlık fonu 35 milyar dolar. Yale’in ise 25 milyar dolar. Bunun sadece birer milyar doları bağışlardan. Biz ise Koç Üniversitesi’nin bütçe açığını kapatmak için yılda 90 milyon lira aktarıyoruz.”